

Finland, en del av Norden?

En studie om regeringsbildning i Finland

Adrian Jakobsson

Abstract

This essay discusses the issue of government formation and answers the question *why does Finland form surplus governments?* The research has been based on the notion that every government-formation should strive to form a minimal-winning government which is contrasted by the fact that Finland has an unusual tradition of forming surplus governments. The issue in question is considered within the timeframe reaching between the year 1945 until today. A number of theories are presented and discussed, reaching a conclusion as to what has influenced the unusual government formation in Finland compared to the other Nordic countries. The result of this research shows that the Finnish government makes it profitable to form a surplus government since it is easier than for the government to implement their political agenda due to constitutional reasons. Other reasons concluded to be contributing factors in the formation of surplus governments in Finland are the lack of a strong Social democratic party and in turn the existence of a strong Central party in Finnish politics.

Keywords: Government formation, Surplus governments, Minimal-winning, minority governments, office-seeking, policy-seeking

Antal ord: 9787

Innehållsförteckning

1. Introduktion	5
1.1. Disposition	6
2. Tidigare forskning och Litteraturöversikt	7
2.1. Hypoteser	10
3. Metod	13
3.1. Val av fall	15
3.1.1. Sverige	15
3.1.2. Norge	16
3.1.3 Danmark	17
3.1.4. Finland	17
3.1.4.1. Presidentens roll	20
3.2. Fallbeskrivning	21
3.3. Urval	22
4. Empirisk analys	23
4.1. Regeringen Katainen I	23
4.2. Regeringen Fagerholm II	25
4.3. Jämförande	27
4.4. Slutsats	28
5. Litteraturlista	31

1. Introduktion

“If parties are seeking office to capture a fixed quantity of portfolios, they will form coalitions that win, that is in control of a majority of seats in the legislature, without including any members unnecessary to the government's majority, thereby ensuring that individual members of the coalition obtain the maximum possible office benefits”

(Lanny W. Martin and Randolph T. Stevenson, *Government Formation in Parliamentary Democracies* 2001, S. 34)

Regeringsbildning är en central mekanism vilken givet dess utformning pekar ett lands politiska riktning åt olika håll. Det är via regeringsbildningen som ett land tillsätter sina politiska ledare som sedan får möjligheten att förändra samhället i linje med sina egna och sitt partis politiska ideal och mål. Givet detta blir regeringsbildningen en process värd att studera och oerhört viktig att förstå för att få en djupare insikt i hur politiken i ett visst land fungerar. I denna uppsats kommer regeringsbildning i de nordiska länderna att behandlas och jämföras. Utfallet av regeringsbildningen ser likadan ut i Norge, Danmark och Sverige där det ofta bildas minoritetsregeringar. Problemet som denna uppsats kommer behandla är att det i Finland ofta bildas överstora regeringar. Frågeställning blir därför som följer:

Varför bildar Finland överstora regeringar?

Citatet på början av sidan slår an det för denna uppsatsen centrala antagandet att det är rationellt för varje regering att vilja bilda en minimal-winning coalition, detta för att parterna i regeringen ska maximera sin egen policy och office-vinst. Givet detta antagande så är Finland ett land som inte är rationellt i formandet av regering utan snarare går emot det som för regeringens parter är det som genererar störst vinst. Därav är Finland ett fall värt att studera. Målet med uppsatsen kommer vara att nå generaliserbarhet utifrån ett fåtal fall av tidigare finska regeringar. För att uppnå detta kommer regeringsbildning i Sverige, Norge och Danmark att kort presenteras för att tydligt påvisa vad som särskiljer Finland samt varför Finlands traditioner kring regeringsbildning är värda att undersöka. Därefter kommer ett fåtal finska regeringar att plockas ut och kvalitativt analyseras, utifrån dessa regeringar är målet att kunna generalisera kring Finlands normer och traditioner angående regeringsbildning. För att

uppnå ökad tydlighet så kommer två tabeller att ställas upp, den första kommer att innehålla alla fyra länderna och påvisa vilka typer av regeringar som bildats där sedan 1945. Den andra tabellen kommer endast att innehålla Finland, den kommer att gå mer på djupet kring de regeringar som bildats i Finland sedan 1945. Avslutningsvis kommer ett antal hypoteser angående varför det bildas så många överstora regeringar i Finland att konstrueras, dessa hypoteser kommer att följa med löpande i uppsatsen och det kommer presenteras under slutsatsen i vilken utsträckning de kan förklara utfallet.

1.1. Disposition

Störst fokus i uppsatsen kommer naturligt att ligga på Finland och dess traditioner kring regeringsbildning, detta för att kartlägga vilka mekanismer som är de mest betydande i bildandet av överstora regeringar. Sveriges, Norges och Danmarks traditioner kring regeringsbildning kommer att redogöras för. Detta i syfte att isolera variabler som inte förekommer i Finland men som kanske har en betydande roll i de andra länderna, eller tvärtom. Jag kommer först att lägga fram en historisk översikt kring hur det politiska landskapet och hur regeringarna sett ut i de fyra olika länderna sedan 1945. Förhoppningen är att detta ska ge en empirisk grund att stå på och kunna återgå till när teorierna samt resultaten presenteras. Som komplement till denna empiriska grund kommer en tabell ställas upp för att visa på de stora skillnaderna mellan hur regeringarna sett ut i de olika länderna. Därefter kommer litteraturen att presenteras och kort redogöras för. Luckor i litteraturen på fältet regeringsbildning samt möjligheter för vidare forskning kommer att inkluderas här. Efter litteraturen kommer jag lägga fram teorierna. Jag har ett antal olika teorier som tillsammans kan bilda en orsaksförklaring till de traditioner kring regeringsbildningen som bidragit till de många överstora regeringarna i Finland. Avslutningsvis kommer resultaten av undersökningen att läggas fram och analyseras.

2. Tidigare forskning och Litteraturöversikt

Forskningsfältet kring regeringsbildning är gediget och det har forskats mycket och skrivits ett stort antal texter kring detta område. En del av denna forskning behandlar olika typer av koalitioner och bakomliggande mekanismer till varför koalitioner bildas, det är denna forskning som uppsatsen kommer att luta sig mot. Nedan kommer först ett antal relevanta artiklar att presenteras vilka kommer följas av den huvudsakliga litteraturen vilken består av tre böcker.

Mikko Mattila och Tapio Raunio har skrivit artikeln *Government formation in the nordic countries: The electoral connection* (2002) där de presenterar fakta kring hur regeringsbildningen fungerar i de nordiska länderna för att sedan analysera likheter och skillnader mellan länderna. Målet med artikeln är inte att presentera exakt vart länderna skiljer sig åt och varför utan det huvudsakliga resultatet är att de nordiska länderna inte tar hänsyn till opinionsförändringar från val till val. Det är ofta partier som förlorat stöd som bildar regering. Artikeln fyller syftet att den i konkreta siffror visar på vart ländernas politiska system skiljer sig åt, vilket blir intressant för denna uppsats då jag kan visa på skillnader mellan Finland och resterande nordiska länder.

Artikeln *Government formation in parliamentary democracies* (Lanny W. Martin and Randolph T. Stevenson, 2001) behandlar frågan “vilka partier kommer in i regeringen och varför?”. Olika teorier kring regeringsbildning och varför olika regeringar bildas presenteras och redogörs för i artikeln. De menar att normen för varje regering borde vara att bilda en Minimal-winning regering samt diskuterar varför så inte alltid blir fallet. Citatet i början av introduktionen kommer från denna artikeln, citatet påvisar vilken regering som är den mest önskvärda att bilda som regeringsbärande parti. Det är mot bakgrund av detta som Finland skiljer sig då de oftast bildar överstora regeringar och på så sätt avviker från det “önskvärda”.

Ann-Cathrine Jungar har skrivit boken *Surplus majority government* (2000) där hon genomför en komparativ studie mellan Italien och Finland. I boken behandlar hon överstora regeringar i de två länderna och försöker förklara bildandet av dessa regeringar med hjälp av ett antal olika variabler. Jungar tar fasta på partiernas egna incitament till att sitta i regering

och kommer fram till att vinsten av att sitta i en bred överstor regering är större än förlusten (Jungar, 2000, s. 102-103). Hon menar även att vinsten att inkludera överflödiga partier i regeringen överstiger kostnaden, detta förklarar Jungar med teorier där varje parti vill uppnå maximal policyvinst och därför väljer att ingå i regeringen trots att den är så bred (Jungar, 2000, s. 343-344).

Jungar skriver om den finska konstitutionen vilken skiljer sig från Norges, Sveriges och Danmarks konstitutioner på betydande punkter. Den ger oppositionen i landet stora rättigheter samt möjligheter till att fälla en regering i majoritet. Det är möjligt för en opposition i minoritet att rösta ner policy förslag på vissa sakpolitiska områden även om en majoritet står bakom förslaget, detta då det ibland krävs en kvalificerad majoritet för att få igenom förslaget (Jungar, 2000, s. 106-107). Med dessa konstitutionella förutsättningar som bakgrund har man i Finland varit tvungna att bilda bredare regeringar för att vara säkra på att få igenom sina förslag. Detta hänger ihop med teorier kring policy seeking där de stora regeringsbärande partierna känner ett behov av att säkra sin position som regeringsparti genom att inkludera fler partier för att uppnå sina egna politiska mål. En annan avgörande konstitutionell aspekt som Jungar lyfter fram är den positiva parlamentarismen som finns i Finland vilket innebär att en majoritet i parlamentet måste rösta för en statsministerkandidat (Jungar, 2000, s.102-103). De konstitutionella aspekterna kring regeringsbildning har varit en bidragande orsak till till det stora antalet överstora regeringar i Finland vilket Jungar menar har bidragit till att skapa en politisk konsensuskultur i landet (Jungar, 2000, s. 110).

Kaare Ström, Wolfgang C. Muller och Torbjörn Bergman har skrivit boken *Cabinets and coalition bargaining: The democratic life cycle in western Europe* (2008) Boken behandlar bland annat regeringsbildning i västra Europa där de nordiska länderna ingår. De pekar på flertalet olika variabler som de anser påverkar vilken regering som bildas. Några av dessa variabler är institutioner, partiers policy position, förhandlingsklimat samt kritiska händelser vilka tillsammans bildar en förklaringsmodell för bildandet av en viss typ av regering. Boken fungerar i denna uppsats som en källa för relevanta teorier som kan kopplas till regeringsbildande i Norden. Boken behandlar inte Finland direkt men den beskriver hur olika typer av regeringar bildas och varför. I kapitlet *Government formation and cabinet type* förklarar kapitelförfattarna Paul Mitchell och Benjamin Nyblade att länder med många partier i parlamentet i högre utsträckning bildar överstora regeringar. Framförallt sker detta i

politiska system med ett flertal mindre partier som med fördel placerat sig så nära mitten på den ideologiska skalan som möjligt (Mitchell, 2008, s. 217). Denna teori är i allra högsta grad applicerbar på Finland där det finns minst tre utpräglade mittenpartier: De gröna, Svenska folkpartiet och Centern.

I boken lyfts kritiska händelser fram som en bidragande orsak till hur traditioner kring bildandet av koalitioner ser ut i olika länder (Mitchell, 2008, s. 220-221). Detta kan kopplas till en av uppsatsens hypoteser som handlar om Finlands oroliga historia. Kritiska skeenden som kriget mot Sovjetunionen eller det finska inbördeskriget i början av 1900-talet har bidragit till att forma en tradition där landet föredrar breda regeringar som i svåra tider kan ta handlingskraftiga beslut utan att behöva förhandla med en stark opposition.

Boken *Coalition governments in western europe* (2000) skriven av Wolfgang C. Muller och Kaare Ström kommer att vara den tredje och sista boken som används till denna uppsats. Jag kommer att fokusera på kapitlet *Finland: The consolidation of parliamentary government* skrivet av Jaakko Nousiainen då det är mest relevant för det ämne denna uppsats behandlar. Nousiainen behandlar primärt teorier kring office-seeking och policy-seeking samt vilken inverkan dessa motiv haft på Finlands regeringsbildning. Han menar att partierna ser större policyvinst i att sitta med i regeringen även om det innebär att de måste kompromissa om sina politiska mål med andra partier. Följden av den starka viljan att sitta med i regeringen blir därmed att partierna blir mer kompromissvilliga och mer benägna att ge efter på sin egen politik för att kunna bli en av regeringen (Nousiainen, 2000, s. 297). Vidare menar Nousiainen att de finska partierna fokuserar på kortsiktig vinning snarare än de långtgående fördelarna. Detta betyder att partierna genom att välja en plats i regeringen ser de kortsiktiga politiska vinsterna som en plats i regeringen innebär, istället för att hålla sig utanför regeringen och på så sätt kunna profilera sig som ett starkt oppositionsparti med självständiga värderingar och politiska mål (Nousiainen, 2000, s. 298). Avslutningsvis nämner Nousiainen att Centerpartiet som i Finland varit en stor aktör verkat som en överbryggande faktor mellan höger och vänsterpartierna i landet vilket lett till att partier från ett brett ideologiskt spektra kunnat ingå i samma regering (Nousiainen, 2000, s. 298).

2.1. Hypoteser

Under processen som lett fram till en färdig frågeställning har många hypoteser övervägts. Eftersom att problemområdet är väldigt brett och kan påverkas av så många olika variabler så kommer ett antal olika hypoteser till varför det bildas majoritetsregeringar i Finland att läggas fram. Syftet med att lägga fram hypoteser är att ge läsaren något att följa genom texten, något som antingen ska bevisas eller falsifieras.

1. Den första tanken var att Finlands förhållandevis oroliga historia lett till att de aktivt sökt att bilda majoritetsregeringar för att finna stabilitet och handlingskraftiga regeringar utifall landet skulle behöva gå igenom oroliga tider igen. Hypotesen blir i detta fall att historiska aspekter och händelser är en av de variabler som påverkar utfallet.
2. Sverige har under stora delar av efterkrigstiden varit styrt av socialdemokratiska minoritetsregeringar vilket fungerat då socialdemokratin varit oerhört stark, detta stämmer även för Norge och Danmark. Detta kan förklara varför man i Finland bildat majoritetsregeringar, då man saknat en stark socialdemokrati som kunnat bilda starka och handlingskraftiga minoritetsregeringar. Till detta hör att oppositionen i Sverige legitimerat ett minoritetsstyre då de ofta varit handlingskraftiga och kunnat finna stöd för sina förslag i parlamentet.
3. Den sista teorin är att den finska konstitutionen skiljer sig på området regeringsbildning från de andra länderna. De har positiv parlamentarism vilket innebär att en majoritet av ledamöterna i parlamentet måste rösta för statsministerkandidaten för att denne ska kunna bli statsminister. De andra tre länderna har en negativ parlamentarism vilket innebär att det blir betydligt lättare att få igenom en minoritetsregering i parlamentet då det krävs att en majoritet inte får rösta mot kandidaten.

Det ska nämnas att den första hypotesen är egenkonstruerad, utgångspunkten är Mitchells teori om kritiska händelser i boken *Cabinets and coalition bargaining: The democratic life cycle in Western Europe* (2008, s. 220-221). Han menar att kritiska skeenden i ett lands historia bidrar till att konstruera normer och traditioner i landet. Mikko Mattila och Tapio

Raunio som skrivit artikeln *Government formation in the Nordic countries: The electoral connection* (2002) tar upp andra världskriget som exempel, under kriget bildade de flesta länderna samlingsregeringar med ett brett parlamentariskt underlag för att enat kunna möta de svårigheter som uppstått (Mattila, 2002, s. 261). Andra världskriget är ett extremt exempel som ligger långt tillbaka i tiden men det kan peka ut en riktning mot vilken kritiska skeenden leder och hur de påverkar ett givet lands regeringsbildning.

Den andra hypotesen är ett resultat av de tydliga empiriska skillnaderna kring hur den historiska partiuppsättning sett ut i Finland kontra i de andra nordiska länderna. Denna hypotes backas upp i artikeln *Government formation in the Nordic countries: The electoral connection* (Mikko Mattila och Tapio Raunio 2002, s. 271). Antagandet är att länder med ett tydligt dominerande parti kommer att bilda fler minoritetsregeringar. Avsaknandet av ett tydligt dominerande parti i Finland bidrar till att sänka densiteten av minoritetsregeringar. Till denna hypotes hör även att det i Finland finns ett förhållandevis starkt Centerparti som historiskt fungerat som en brygga mellan den ideologiska vänstern representerad av Socialdemokraterna och den ideologiska högern representerad av Samlingspartiet (Mattila, 2002, s. 265).

Den avslutande hypotesen är den uppsatsförfattaren på förhand anser kan förklara det höga antalet överstora regeringar i Finland bäst. Det är även denna hypotesen som är lättast att empiriskt bevisa. Det står i Finlands konstitution att en statsminister inte kan utses utan att ha genomgått en omröstning i riksdagen om dess lämplighet för posten. Statsministern måste erhålla en enkel majoritet av rösterna för att väljas annars kommer det att framföras en ny kandidat till posten (Finlex, 2017). Det enda land i Norden förutom Finland som har en sådan omröstning är Sverige där statsministerkandidaten godkänns så länge inte en majoritet av ledamöterna röstar emot kandidaten (Jungar, 2000, s.102-103). Mot bakgrund av detta så måste regeringsunderlaget för en finsk statsministerkandidat omfatta minst 50% av ledamöterna i parlamentet för att denne kandidat ska vara säker på att bli framröstad. En fortsättning på denna hypotes är en annan del av den finska konstitutionen som säger att vid vissa propositioner måste en kvalificerad majoritet om 66% av ledamöterna i parlamentet vara för (Finlex, 2017). Detta är den starkaste förklaringen till varför det förekommit 31 regeringskonstellationer som varit överstora i Finland sedan 1945.

Hypoteserna som redogjorts för ovan är inte motsatser och kan alla vara en del i förklaringen till Finlands majoritetsregeringar, de presenteras separat då de är olika variabler och rimligtvis påverkar regeringsbildningen i Finland på olika sätt. Förväntningen är att de tillsammans ska bilda en teoretisk förklaring till variationen i utfallet mellan de nordiska länderna.

3. Metod

Problemområdet blir i detta fall regeringsbildning i Norden och valet av detta område är baserat på personligt intresse. Det är för uppsatsförfattaren ett intressant problem varför Finland i så stor utsträckning bildar majoritetsregeringar medan Sverige, Danmark och Norge har en tydlig preferens för minoritetsregeringar. Processen kring regeringsbildning och de företeelser som påverkar regeringsbildningen har stor betydelse för det politiska systemet och leder fram till vilken typ av regering som bildas samt vilka partier som ska sitta i regeringen. Därav är detta även ett principiellt intressant problem då det är processerna kring regeringsbildning som avgör vilken typ av regering som kommer att tillträda. Vilken typ av regering som styr är i sin tur oerhört avgörande för vilken politisk riktning landet i fråga tar. Till en början fanns funderingar kring att genomföra en mest lika-design i denna uppsats. Anledningen till att så inte blev fallet var för att större vikt skulle läggas vid att förklara varför just Finland bildar överstora regeringar. Detta genom att använda kraften i ett fåtal fall av tidigare regeringar i landet och förklara samt generalisera kring bredare normer och traditioner utifrån de fallen. Trots valet att inte genomföra en mest lika-design så kommer traditioner kring regeringsbildning i Sverige, Norge och Danmark att kort presenteras. Anledningen till detta är att det tydliggör hur stor skillnad det är mellan Finland och dess direkta grannar när det kommer till området regeringsbildning. I och med den korta presentationen av Sverige, Danmark och Norge kan det argumenteras för att det trots allt genomförs en typ av mest lika-design då Finland framställs i ljuset av och jämförs med andra liknande länder.

Målet är att kunna generalisera utifrån ett fåtal regeringar inom Finland, för att kunna göra det så måste det vara tydligt vad som särskiljer regeringsbildningen i Finland samt vad som gör den värd att studera. Detta uppfylls genom att presentera Finland tillsammans med de andra nordiska länderna. På så sätt blir det tydligare vilka mekanismer och företeelser som är representativa för just Finland. Detta innebär att det först kommer presenteras en kort jämförelse av de nordiska länderna vilket kan anses vara en typ av mindre mest lika-design sedan kommer den huvudsakliga undersökningen att presenteras. Där kommer uppsatsen gå in på två före detta finska regeringar med målet att nå generaliserbara slutsatser som kan förklara varför regeringsbildningen ser ut som den gör i Finland samt svara på frågan varför det bildas så många överstora regeringar i Finland.

Uppsatsen kommer att omfatta en tabell där det redovisas för vilka typer av regeringar de tre länderna haft sedan 1945 kategoriserat i Minimal-winning regeringar, överstora regeringar och minoritetsregeringar. Detta för att uppnå större tydlighet för både läsaren och författaren när det kommer till den historiska överblicken över hur regeringar i de olika länderna sett ut under historien. Senare kommer en andra tabell med endast finska regeringar att konstrueras. Den andra tabellen redovisar alla regeringar som bildats sedan 1945 samt vilka partier som ingått och vilken typ av regering det var. Datan angående regeringarna tas från Parlgov.org med startpunkten 1945 till och med nuvarande regeringar. Den andra tabellen kommer att fungera som ett verktyg för nästa steg i undersökningen där de mest signifikanta regeringarna från Finlands historia kommer att plockas ut och kvalitativt analyseras. Med mest signifikanta menas de regeringar som efterliknar de nationella traditionerna kring hur det landets regeringar ser ut. Som exempel hade den mest signifikanta regeringen i Sverige varit en enpartiregering med endast Socialdemokraterna i minoritet medan det i Finland varit en överstor regering med partier från ett brett ideologiskt spektra. Tanken med detta är att de regeringar som är de mest representativa för sitt land borde visa på de variabler och mekanismer som i regel påverkat det landets regeringsbildning. Det är ett fall av att finna det stora i det lilla där antagandet om att de mest signifikanta regeringarna i varje land bäst representerar övriga regeringar från det landet. Med hjälp av en större empirisk kunskap kring ett antal representativa regeringar från Finland är målet att uppnå generaliserbarhet, inte bara för de enskilda regeringarna i fråga utan även för hela landets traditioner kring regeringsbildning.

Uppsatsen kommer att omfatta tidsperioden 1945 och framåt, anledningen till detta faller sig naturlig med tanke på det krig som pågick åren innan 1945 samt att det är en hanterlig tidsram att förhålla sig till. Som tidigare nämnt så kommer ett urval på två finska regeringar att ske. Detta urval kommer att presenteras och redovisas för under kommande kapitel, de baseras på vilka egenskaper regeringen i fråga besitter samt hur väl dessa egenskaper passar in på bredare finska traditioner kring hur en regering ser ut.

Metodvalet i denna uppsats kommer att vara en så kallad "mixed method" med en kvantitativ datainsamling där en tabell över alla regeringar sedan 1945 blir resultatet. Utifrån den tabellen kan jag sedan plocka ut ett antal regeringar som kan anses vara mest signifikanta för Finlands traditioner gällande regeringsbildning. Utifrån de regeringarna möjliggörs det

tillfälle att kunna dra generaliserbara slutsatser kring vilka mekanismer som bidragit till den omfattande variation mellan vilka typer av regeringar Finland bildat.

Utgångspunkten för den empiriska undersökningen kommer vara de tre böcker som tidigare presenterats:

1. *Surplus majority government* (2000) skriven av Ann-Cathrine Jungar,
2. *Cabinets and coalition bargaining: The democratic life cycle in western Europe* (2008) Skriven av Kaare Ström, Wolfgang C. Muller och Torbjörn Bergman.
3. *Coalition governments in western europe* (2000) skriven av Wolfgang C. Muller och Kaare Ström

De böckerna kommer att fungera som en teoretisk bas utifrån vilken bakomliggande teorier kring regeringsbildning kommer att lyftas fram och behandlas i texten.

3.1 Val av fall

Följande tabell behandlar alla regeringar i Sverige, Norge, Danmark och Finland sedan 1945. De är uppdelade i tre kategorier, minoritetsregeringar, minimal winning regeringar och överstora regeringar. Det mest påtagliga resultatet är att det i Finland bildats 31 överstora regeringar medan det i de andra länderna inte funnits en enda överstor regering. Detta resultat understryker uppsatsens huvudantagande, att det bildas överväldigande många fler överstora regeringar i Finland än i de andra länderna.

	Minoritetsregeringar	Minimal-Winning Regeringar	Överstora regeringar
Finland:	15	9	31
Sverige:	23	8	0
Norge	20	11	0
Danmark	36	3	0

Källa: Parlgov.org

3.1.1 Sverige

Den svenska traditionen kring regeringsbildning är i stor utsträckning präglad av den socialdemokratiska dominansen över politiken i landet under stora delar av efterkrigstiden. Den sammanlagda tiden som Socialdemokraterna satt i opposition under andra halvan av 1900-talet uppgick i endast 10 år vilket kan jämföras med 45 år i regeringsställning. För att

ytterligare understryka Socialdemokratins dominans är det värt att nämna valet 1968 då den dåvarande partiordföranden Tage Erlander vann 50,1% av rösterna för sitt parti och Socialdemokraterna fick egen majoritet i riksdagen (Parlgov.org). De enda avbrotten från Socialdemokratisk regering var 1976-1982 när en borgerlig koalition ledd av Thorbjörn Fälldin höll makten och 1991-1994 när Carl Bildt var statsminister och ledaren av en borgerlig fyrtioallpartikoalition (Parlgov.org).

Utformningen av en den typiska svenska regeringen är i stora drag en produkt av den socialdemokratiska dominansen över svensk politik (Mattila, 2002, s. 271). Eftersom ett parti var så dominerande och ofta låg på 40-45, ibland 50% av rösterna i valen, kunde det partiet bilda starka enpartiregeringar, oftast i minoritet (Parlgov.org). Tack vare samarbeten med ett eller flera partier kunde man trots minoritet vinna en majoritet i riksdagen där de politiska besluten fattas och på så sätt behålla sin regeringsmakt (Socialdemokraterna, 2017). Som tabellen ovan visar har det bildats 23 minoritetsregeringar och 8 majoritetsregeringar i Sverige sedan andra världskriget, den statistiken visar på en tydlig tradition inom regeringsbildningen. Den starka socialdemokratin är en faktor till varför denna tradition uppkommit men lika viktigt är det faktum att oppositionen i Sverige historiskt sett varit påtagligt svag. Även om det ofta suttit regeringar utan stöd av en majoritet så har regeringen kunnat sitta kvar utan att ha blivit avsatt av en splittrad opposition. Anledningen till detta kan vara att oppositionen historiskt varit väldigt splittrad, det har funnits och finns många liberal-konservativa partier i Sverige som inte bara tävlat om regeringsmakten med socialdemokratin utan även tävlat mot varandra om rollen som ledande oppositionsparti. Tesen om inbördes tävlan mellan högerpartierna i Sverige kan styrkas med att de gånger som de borgerliga lyckats ta makten har det funnits ett tydligt ledande oppositionsparti, 1976 var det Centerpartiet och 1991 var det Moderaterna. Denna tävlan har lett till en svag opposition som inte förmått att konkurrera med en stark socialdemokrati och därmed lades grunden till den tradition av minoritetsregeringar som idag finns i Sverige.

3.1.2 Norge

Norges historia kring regeringsbildning liknar den svenska på många sätt. Det norska arbetarpartiet, motsvarande Socialdemokraterna, har styrt landet under majoriteten av efterkrigstiden, ibland i minoritet och ibland i ensam majoritet (Mattila, 2002, s. 271). Detta

styre har ett antal gånger brutits av borgerliga koalitioner och det norska arbetarpartiet kan inte beskrivas som ett utpräglat statsbärande parti i den mening som den svenska socialdemokratin kan. Skillnaden mellan länderna går att finna i oppositionens styrka och kapacitet att fälla den sittande regeringen där man till synes har haft mer handlingskraftiga oppositioner i Norge än i Sverige. Utformningen av regeringarna i Norge är liknande den i Sverige och Danmark med ett stort antal minoritetsregeringar och ett fåtal majoritetsregeringar (Regjeringen, 2013).

3.1.3 Danmark

Om Norges traditioner kring regeringsbildning är liknande de svenska så är Danmarks historia av regeringar nästan identisk med Norges. De har haft en socialdemokrati som dominerat politiken i landet under stora delar av efterkrigstiden. Under perioden 1953-1982 var socialdemokraterna i opposition endast två gånger. Det som skedde efter 1982 är det som skiljer Danmark från dess skandinaviska grannar, landet har sedan 1982 bildat en klar majoritet av högerregeringar vilket är en trend som under 2000-talet även spridit sig till Norge (Statsministeriet, 2017). Teorin om att en stark socialdemokrati leder till fler minoritetsregeringar är inte lika stark i fallet Danmark. Det som rättfärdigar teorin är att socialdemokraterna var dominerande under perioden 1953-1982 vilket bidragit till att bilda en tradition kring hur regeringar bör se ut och att det inte behöver vara ett svaghetstecken för en regering att sitta i minoritet (Parlgov.org).

3.1.4 Finland

Nedan följer en tabell där Finlands regeringar sedan 1945 presenteras, syftet är att tabellen ska ge en visuell och historisk översikt kring hur de finska regeringarna sett ut under tidsperioden uppsatsen behandlar. Under rubriken “fallbeskrivning” följer en beskrivning av vad de olika partiförkortningarna i tabellen står för.

År	Regering	Partier	Mandat (av 200)	Minimal-winningregering	Minoritetsregering	Överstor regering
1945-1946	Paasikivi II	SSDP, Maal, SKDL, RKP-SFP, KE	171			X
1946-1948	Pekkala	SSDP, SKDL, Maal, RKP-SFP	162			X
1948-1950	Fagerholm I	SSDP	54		X	
1950-1951	Kekkonen I	Maal, RKP-SFP, KE	74		X	

1951	Kekkonen II	Maal, SSDP, RKP-SFP, KE	128			X
1951-1953	Kekkonen III	SSDP, Maal, RKP-SFP	118			X
1953	Kekkonen IV	Maal, RKP-SFP	65			X
1953-1954	Tuomioja	Maal, KOK, RKP-SFP, SK	103	X		
1954	Torngren	SSDP, Maal, RKP-SFP	119			X
1954-1956	Kekkonen V	SSDP, Maal	107	X		
1956-1957	Fagerholm II	SSDP, Maal, SK, RKP-SFP	132			X
1957	Sukselainen I	Maal, SK, RKP-SFP	78			X
1957	Sukselainen II	Maal, Sk, SD-o	66			X
1957-1958	Fieandt	Inget parti	-			X
1958	Kuuskoski	Inget parti	-			X
1958-1959	Fagerholm III	Maal, SSDP, KOK, RKP-SFP, SK	136			X
1959-1961	Sukselainen III	Maal, RKP-SFP	61			X
1961-1962	Miettunen I	Maal	48			X
1962-1963	Karjalainen I	Maal, KOK, RKP-SFP, SK, TPSL	113			X
1963-1964	Lehto	Inget parti	-			X
1964-1966	Virolainen	Maal, KOK RKP-SFP, SK	111	X		
1966-1968	Paasio I	SSDP, KESK, SKDL, TPSL	152			X
1968-1970	Koivisto I	SSDP, KESK, SKDL, RKP-SFP, TPSL	163			X
1970	Aura I	Inget parti	-			X
1970-1971	Karjalainen II	SSDP, KESK, SKDL, RKP-SFP, LKP	143			X
1971	Karjalainen III	SSDP, KESK, SKDL, LKP	132			X
1971-1972	Aura I	Inget parti	-			X
1972	Paasio II	SSDP	55			X
1972-1975	Sorsa I	SSDP, KESK, RKP-SFP, LKP	106	X		
1975	Liinamaa	Inget parti	-			X
1975-1976	Miettunen II	SSDP, SKDL, KESK, LKP, RKP-SFP	151			X
1976-1977	Miettunen III	KESK, LKP, RKP-SFP	57			X
1977-1978	Sorsa II	SSDP, SKDL, KESK, LKP, RKP-SFP	151			X
1978-1979	Sorsa III	SSDP, SKDL, KESK, LKP	142			X
1979-1982	Koivisto II	SSDP, KESK, SKDL, RKP-SFP	132			X
1982	Sorsa IV	SSDP, KESK, SKDL, RKP-SFP	132			X
1982-1983	Sorsa V	SSDP, KESK, SKDL, RKP-SFP	101	X		
19823-1987	Sorsa VI	SSDP, KESK, SMP, RKP-SFP	122			X
1987-1990	Holkeri I	SSDP, KOK, RKP-SFP, SMP	130			X
1990-1991	Holkeri II	SSDP, KOK, RKP-SFP	131			X

1991-1994	Aho I	KESK, KOK, RKP-SFP, SKL	114		X
1994-1995	Aho II	KESK, KOK, RKP-SFP	106	X	
1995-1999	Lipponen I	SSDP, KOK, VAS, RKP-SFP, VIHR	144		X
1999-2002	Lipponen II	SSDP, KOK, VAS, VIHR, RKP-SFP	139		X
2002-2003	Lipponen III	SSDP, KOK, VAS, RKP-SFP	128		X
2003-2007	Vanhanen I	KESK, SSDP, RKP-SFP	116		X
2007-2010	Vanhanen II	KESK, KOK, VIHR, RKP-SFP	125		X
2010-2011	Kiviniemi	KESK, KOK, VIHR, RKP-SFP	125		X
2011-2014	Katainen I	KOK, SSDP, VAS, VIHR, RKP-SFP, KD	125		X
2014	Katainen II	KOK, SSPD, VIHR, RKP-SFP, KD	111		X
2014	Stubb I	KOK, SSDP, VIHR, RKP-SFP, KD	111		X
2014-2015	Stubb II	KOK, SSDP, RKP-SFP, KD	101	X	
2015-2017	Sipilae I	KESK, PS, KOK	124	X	
2017-	Sipilae II	KESK, KOK, UV	106	X	

Källa: Parlgov.org

De regeringarna som står i röd färg är de som senare kommer analyseras.

Som tidigare nämnt är Finland det nordiska land som urskiljer sig mest från de andra länderna i fråga om regeringsbildning. Historiskt sett är Finland det land som upplevt flest och störst oroligheter bland de nordiska länderna. Finland tillhörde Ryssland fram tills första världskriget varefter man upplevde ett inbördeskrig och under andra världskriget drabbades landet hårt av kriget mot Sovjetunionen. En av mina teorier bygger på att Finlands historia kan förklara varför det bildats så många överstora regeringar i landet. Antagandet är att breda regeringar är mer handlingskraftiga än minoritetsregeringar och kan därför på ett bättre sätt leda landet genom svåra tider. Därför tenderar ett land som upplevt mycket oroligheter, som Finland, att bilda breda regeringar med sin historia som grund.

Finland har haft regeringar där SSDP (Socialdemokraterna), KOK (de konservativa) och VAS (Socialist/kommunistiskt parti) suttit tillsammans (Parlgov.org). Detta visar på den ideologiska spännvidd som de breda regeringarna i Finland har. Denna ideologiska spännvidd har levt med till dagens regeringar och så sent som detta år, 2017, sprack Finlands regering bestående av KESK (Centerpartiet), KOK (de konservativa) och UV (högerextremt parti). Detta på grund av att UV fick en ny partiledare som företräder mer extrema åsikter än de som den tidigare partiledaren företrädde. Detta exempel visar på hur den ideologiska spännvidden

i en överstor regering kan verka mot regeringen på så sätt att meningsskiljaktigheter mellan parterna kan förhindra det sakpolitiska arbetet. En avgörande faktor till varför det bildas övervägande majoritetsregeringar i Finland men inte i de andra nordiska länderna är hur den finska konstitutionen ser ut. Finland har en positiv parlamentarism vilket innebär att en majoritet av ledamöterna i parlamentet måste rösta för den kommande statsministern (Finlex, 2017). De andra nordiska länderna har en negativ parlamentarism vilket innebär att det endast krävs att en majoritet inte röstar mot statsministerkandidaten. Sammanfattningsvis ser Finlands traditioner kring regeringsbildning väldigt annorlunda ut i förhållande till de nordiska grannarna, detta styrks i tabellen på föregående sida och med det faktum att det i Finland bildats 31 överstora regeringar sedan 1945. Medan det i de andra tre länderna inte bildats en enda överstor regering under samma tidsperiod.

3.1.4.1 Presidentens roll

Det som allra tydligast skiljer Finland från de andra nordiska länderna är det faktum att landet har en president. Presidenten är en viktig faktor när det kommer till regeringsbildning i landet, det är hen som tilldelar regeringsbildaren sin roll att bilda regering och det är även presidenten som godkänner statsråden som den blivande statsministern föreslagit (Nousiainen, 2000, s. 269). Presidenten har vid ett antal tillfällen aktivt påverkat vilka partier som inkluderats i regeringen och vilka som uteslutits. Detta skedde enligt Nousiainen (2000, s. 268) senast år 1987 då presidenten Mauno Koivisto influerade statsministerkandidaten Harri Holkeri till att bilda en bred koalition mellan det konservativa Samlingspartiet och Socialdemokraterna. Det är däremot svårt att empiriskt bevisa hur stor påverkan presidenten i Finland haft på vilken typ av regering som kommer att bildas. Det som kan nämnas är att presidentiella system ofta leder till koalitionsregeringar (Mitchell, 2008, s. 229).

Eftersom att det är svårt att mäta vilken inverkan presidenten har på regeringsbildningen i Finland så kommer denna aspekt inte att behandlas i större utsträckning i denna uppsats.

3.2 Fallbeskrivning

Nedan presenteras de olika finska partierna som varit i regeringsställning under den aktuella tidsperioden. Deras ideologiska position och viktigaste politiska mål kommer även att läggas fram.

Centerpartiet (Maal 1908-1965 och KESK 1965-) Partiet har länge varit ett av de stora partierna i landet och innehaft statsministerposten vid ett flertal gånger. Partiet står för en EU-vänlig linje, ekonomisk stabilitet och ett bredare ansvar för offentliga finanser (Keskusta, 2015).

Socialdemokraterna (SSDP), Socialdemokraterna har historiskt drivit frågor om arbetares rättigheter mot arbetsgivaren och en stark välfärd. I Finland har Socialdemokraterna suttit med i många regeringar och även blivit tilldelade statsministerpositionen ett antal gånger (Parlgov.org).

Samlingspartiet (KOK), Detta parti är de svenska Moderaternas motsvarighet och för liknande frågor. Sänkt skatt, valfrihet i välfärden och en EU-vänlig linje är Samlingspartiets hjärtefrågor. Partiet har likt Centern och Socialdemokraterna innehaft statsministerpositionen ett antal gånger (Kokoomus, 2017).

Svenska Folkpartiet (RKP-SFP), Svenska Folkpartiet är ett parti grundat av finlandssvenskar och har historiskt varit ett parti för just den gruppen. Partiet försöker numera öppna upp sig och attrahera fler grupper ur befolkningen med frågor som stärkt välfärd och alla människors lika värde och rättigheter (SFP-RKP, 2015).

Vänsterförbundet (SKDL 1944-1990 och VAS 1990-), Vänsterförbundet var fram till 1990 ett kommunistiskt parti och drev därmed frågor på den linjen. Idag vill de se mer jämlik ekonomisk fördelning i samhället, en mer ansvarsfull energipolitik och en omläggning av skattesystemet (Vasemmisto, 2015).

Liberala Folkpartiet (KE 1918-1951, SK 1951-1965 och LKP 1965-), Detta var ett parti som verkade för liberala värderingar men till följd av en stor partikonkurrens bland liberala partier i Finland lades partiet ner år 2007 och fungerar idag som tankesmedja (Parlgov.org).

Arbetarnas och småbrukarnas socialdemokratisk förbund (SD-o 1957-1959 och TPSL 1959-), Detta var ett litet parti som bröt sig loss från Socialdemokraterna (SSDP) under

1950-talet. De inkluderades i ett antal regeringar under 50 och 60-talen för att sedan tyna bort i en undanskymd politisk tillvaro under 1970-talet (Parlgov.org)

Sannfinländarna (SPP 1959-1966, SMP 1966-1995 och PS 1995-), Partiet startade 1959 som en utbrytning från Centerpartiet och har sedan dess konverterats till ett nationalistiskt och anti-immigrationsparti. Partiet står för minskad invandring, ökad trygghet och förbättrad äldrevård (Perus, 2017).

De Gröna (VIHR), Partiet jobbar mot en hållbar ekonomisk utveckling, allas lika värde och solidaritet mot inte bara Finlands befolkning utan också mot människor i nöd runt om i världen. Partiet har suttit i regeringen ett fåtal gånger, bland annat 2011-2014 och har då försökt främja en grön och hållbar politik (Vihreät De gröna, 2017).

Kristdemokraterna (SKL 1958-2001 och KD 2001-), Kristdemokraterna bildades 1958 efter att en grupp medlemmar ur Samlingspartiet brutit sig ur partiet. Partiet står för att göra vardagen enklare för barnfamiljer genom större valmöjligheter kring föräldraledighet och barnomsorg. De vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden för yngre och de värnar om kristna värderingar i de finska samhället (Kristillisdemokraatit, 2017).

3.3 Urval

De två regeringarna som valts ut för vidare analys är regeringen Katainen I som var verksam 2011-2014 samt regeringen Fagerholm II som satt vid makten 1956-1957. Valet av regeringen Katainen I grundar sig i dess egenskaper. Vid en första anblick är den väldigt bred, både när det kommer till storlek och ideologisk spännvidd. Regeringen har inte heller ett tydligt ledande parti utan innehåller både Socialdemokraterna och Samlingspartiet som är ungefär lika stora på drygt 20% av rösterna var. Dessa egenskaper visar på att regeringen Katainen representerar hur regeringar i Finland sett ut historiskt. Regeringen Fagerholm II är vald mot bakgrund av att den representerar sin tid väl. Under den direkta efterkrigstiden så var det politiska läget instabilt i Finland och regeringarna avlöste varandra i snabb takt. Denna regering är därmed ett bra exempel på hur det såg ut politiskt i landet under den berörda tidsperioden. Regeringen Fagerholm II innehöll även Centerpartiet vilka var och i viss mån är ett framträdande parti.

4. Empirisk analys

4.1. Regeringen Katainen I 2011-2014

Denna regering kom att bestå av Katainens egna parti Samlingspartiet, Socialdemokraterna, Vänsterförbundet, De Gröna, Svenska folkpartiet och Kristdemokraterna. Sammanlagt erhöll regeringen 122 av 200 möjliga mandat i riksdagen (Parlgov.gov, 2017). Endast Samlingspartiet, Socialdemokraterna och Vänsterförbundet hade tillsammans bildat en minimal-winning regering, det scenariot gör De gröna, Svenska folkpartiet och Kristdemokraterna till överflödiga partier. Regeringen Katainen I kan anses vara representativ för hur regeringar i Finland ser ut, detta baserat på ett antal olika fakta. Den ideologiska bredden på regeringen är vid, Vänsterförbundet är ett kommunistiskt/socialistiskt parti medan Samlingspartiet är ett konservativt parti. Regeringen Katainen I följer den finska traditionen att inkludera ett antal mindre mittenpartier, i detta fall är Svenska folkpartiet och de Gröna inkluderade i regeringen. Till detta kan Mitchells teori (2008, s. 220-221) om mittenpartier kopplas där han menar att länder med många små mittenpartier ofta bildar breda regeringar. I övrigt följer denna regering Finlands traditioner kring regeringsbildning när det kommer till antalet partier inkluderade samt vilka typer av partier som inkluderats. Regeringen har ett antal mindre mittenpartier, ett stort högerparti och ett stort vänsterparti vilket är väldigt vanligt för finska regeringar. Det som skiljer denna regering från många andra är det faktum att vänsterförbundet sitter med i regeringen vilket är något ovanligt då det är det konservativa partiet Samlingspartiet som är det regeringsbärande partiet. Anledningen till att regeringen kom att innehålla sex partier var för att Sannfinländarna vägrade gå med i regeringen på grund av de EU-politik som skulle komma att föras (Uimonen, 2011) och därför kom regeringen att bli ett hopplock av ett större antal mindre partier. Anledningen till att så många partier velat vara en del av denna regering trots att den är så ideologiskt spridd är att office-seeking incitamenten varit starka bland partierna (Nousiainen, 2000, s. 297). Denna starka viljan till att ingå i regeringen grundar sig i att partierna ser störst policyvinst genom att söka en position i regeringen (Jungar, 2000, s. 102-103). Partierna ser alltså större möjligheter att få igenom sin egen politik genom att söka en plats i regeringen. Jag har valt att plocka ut denna regering då den kan anses fungera som en mall till hur finska regeringar från 80-talet och framåt har sett ut. Regeringen Katainen I har ett antal egenskaper som gör att den

kan användas som ett exempel utifrån vilket det går att generalisera kring bredare finska traditioner och normer på området regeringsbildning.

Ett av målen med denna uppsats är att falsifiera eller anta de hypoteser som presenterats tidigare i uppsatsen, eftersom att två regeringar här fungerar som en empirisk bas från vilken det dras generaliserbara slutsatser från så måste den empiriska faktan kring dessa regeringarna knytas till hypoteserna. I regeringen Katainen I återfinns det Socialdemokratiska partiet, det är inte ovanligt i Finland att Socialdemokraterna är en del av regeringen men det som skiljer ut den finska Socialdemokratin från de direkta grannarna i Norden är att den har en betydligt mer tillbakadragen roll i det politiska systemet (Mattila, 2002, s. 270). Faktum är att Socialdemokraterna i Katainens regering inte var det största partiet, det var Katainens egna parti Samlingspartiet. Detta scenario återfinns inte i de andra nordiska länderna där Socialdemokraterna har en betydligt mer framträdande roll och om de är i regeringsställning så är det inte som näst största parti. Exemplet med Socialdemokraterna i Katainens regering visar på dess förhållandevis svaga roll inom den finska politiken där de måste alliera sig med meningsmotståndare för att ta del av regeringsmakten. Den svaga socialdemokratin i Finland kan historiskt förklaras med det funnits tre stora partier som burit regeringsmakten i landet, utöver Socialdemokraterna är det Centerpartiet och Samlingspartiet (Mattila, 2002, s. 265). Detta har lett till att inget parti nått upp till egen majoritet eller ens i närheten av det och därmed har partierna varit tvungna att samarbeta för att nå en majoritet för sin regering. Sammansättningen av denna regering kan inte direkt förklaras av historiska skeenden och det blir därför svårt att argumentera för hur den hypotesen inverkat på regeringen Katainen. Det som kan nämnas är att traditioner och normer är fenomen som kan leva kvar väldigt länge i ett samhälle. Traditionen och viljan att bilda breda regeringar med en kvalificerad majoritet har funnits i Finland under en längre tid. Även om de inte uppkommit till följd av kritiska skeenden i historien så går det att argumentera för att dessa traditioner och normer haft viss indirekt påverkan även på regeringen Katainen.

Den finska konstitutionen är något som varje regering måste förhålla sig till, så även regeringen Katainen, genom att inkludera tillräckligt med partier för en överväldigande majoritet i sin regering så hade Katainen säkrat segern i den statsministeromröstning som hölls i parlamentet. Mot bakgrund av de regler som råder kring majoriteter i statsministeromröstningen går det att argumentera för att inkluderandet av det stora antalet partier i regeringen var ett resultat av office-seeking incitament från Katainens sida (Jungar,

2000, s. 106-107). Jag har tidigare nämnt hur partier väljer att sitta med i regeringen på grund av att de på så sätt ser en policyvinst. Detta förklarar inte varför regeringsbildaren väljer att inkludera så många partier, den personen borde rimligtvis nöja sig med att inkludera ett minimum av andra partier för att maximera sitt eget partis policyvinst. Detta förklarar minimal-winning regering men inte varför det har bildats så många överstora regeringar i Finland. Det kan däremot en annan konstitutionell förutsättning delvis göra. Fram till 1992 kunde en tredjedel (67 ledamöter) skjuta på en proposition i två till tre år genom att rösta mot den, detta gällde allt från skattereformer till mindre förslag gällande förändringar i samhället (Nousiainen, 2000, s. 269). Av denna anledning är det naturligt att söka regeringsunderlag för att inte behöva utsättas för fördröjningar i reformagendan när en ny regering ska tillsättas. Dessa konstitutionella förutsättningar är en av de allra viktigaste förklaringarna till de 31 överstora regeringarna i Finland sedan 1945. Trots att regeln om att det krävdes en kvalificerad majoritet för att direkt få igenom vissa förslag i parlamentet upphävdes 1992 så lever viljan till kollektiva beslut kvar i Finland (Nousiainen, 2000, s. 270). Detta kan empiriskt bevisas då 10 av 14 regeringar som bildats sedan 1992 varit överstora medan de övriga fyra varit minimal-winning regeringar. Denna vilja kan tolkas som en konsensuskultur där det (snarare än att maximera sin egen policyvinst) aktivt söks efter att bilda breda koalitioner samt ett brett stöd för de reformer och beslut som tas i parlamentet.

4.2 Regeringen Fagerholm II 1956-1957

Den andra regeringen som valts ut är regeringen Fagerholm II vilken tillträdde 1956 under en tid av många kortlivade regeringar och utbredd politisk instabilitet i landet. Regeringen bestod av Fagerholms eget parti Socialdemokraterna, Centerpartiet, Svenska folkpartiet och det Liberala partiet (Parlgov.org, 2017). Anledningen till att denna regering har blivit utvald är för att den representerar de regeringar som formats i Finland under den direkta efterkrigstiden. Regeringen innehåller två små mittenpartier i form av det svenska folkpartiet och det liberala partiet vilket följer den tradition kring hur Finlands regeringar sett ut. I övrigt erhöll denna regering 120 av 200 mandat i parlamentet vilket går i linje med den tradition om att bilda överstora regeringar i Finland. Endast Centerpartiet och Socialdemokraterna erhöll 107 mandat vilket gör Svenska folkpartiet och det liberala partiet till överflödiga. Utifrån ett historiskt perspektiv kan man dela upp Finlands regeringar i två block, de regeringar som

bildades 1945-1975 och de regeringar som bildats 1975 till idag. Det första blocket präglades av kortlivade regeringar med en relativt stor blandning kring vilka partier som inkluderats i regeringen. Under denna perioden fanns ett antal regeringar där regeringschefen inte tillhörde något parti vilket var en följd av osäkra parlamentariska situationer och bristfälligt ledarskap. Från valet 1975 och framåt har en större andel av regeringarna varit överstora, det har varit förhållandevis färre regeringar än under den första perioden och regeringspartierna har varit mer stabila (Parlgov.org, 2017). Under den andra period kan det argumenteras för att det politiska systemet stabiliserats och fler regeringar har lyckats behålla makten under hela mandatperioden jämfört med tidigare. Denna stabilisering är en följd av ett ökat välstånd i landet och det minskade behovet av politiska polarisering efter Sovjets fall (Uppslagsverket.fi, 2017). Regeringen Fagerholm II har rimligtvis i högre utsträckning påverkats av de historiska skeenden i landet än regeringen Katainen I. Under kapitlet om Katainen I fördes en diskussion om hur väl hypotesen kring historiska skeenden kan förklara dess utformning. Trots att regeringen Katainen I var verksam nästan 70 år efter den senaste stora krisen i Finlands historia så blev resultatet av diskussionen att den fortfarande präglas av normer och traditioner kring hur en regering i Finland ska se ut. Dessa normer och traditioner grundar sig i historiska skeenden, skeenden som ligger betydligt närmre regeringen Fagerholm II i tiden än regeringen Katainen I. Mot bakgrunden av detta så är det ett rimligt antagande att historiska skeenden haft större inverkan på regeringen Fagerholm II (Mitchell, 2008, s. 220-221).

Hypotesen som handlade om avsaknaden av en stark socialdemokrati i Finland är applicerbar även på denna regering. Socialdemokraterna var det största partiet i denna regering med 27% av rösterna i föregående val, ett väldigt bra resultat för de finska Socialdemokraterna men långt ifrån tillräckligt för att bilda en stark regering. Detta föranledde Fagerholm till att bjuda in det stora Centerpartiet samt två mindre mittenpartier till att ingå i regeringen. Detta är ett fall där Socialdemokraternas förhållandevis svaga ställning i finsk politik gör att de tvingas till breda koalitionsregeringar för att kunna sitta i regeringen. Den svaga Socialdemokratin blir påtaglig när man jämför Finland med hur det sett ut historiskt i de andra nordiska länderna, speciellt i Sverige. Under samma period som regeringen Fagerholm II satt i Finland regerade Tage Erlander och det Socialdemokratiska partiet tillsammans med Bondeförbundet (nuvarande Centerpartiet). Ensamt hade Socialdemokraterna 44.6% av rösterna bakom sig och med Bondeförbundet var regeringen i

majoritet (Parlgov.org, 2017). Detta visar på skillnaderna mellan de båda Socialdemokratiska partierna i Sverige och Finland, skillnader som anses haft betydande påverkan på hur regeringarna i de båda länderna kom att se ut under senare halvan av 1900-talet. Vidare påverkades utformningen av denna regeringen av konstitutionella förutsättningar, vilka presenterats tidigare (Finlex, 2017). Dessa förutsättningar är vad som tydligast påverkat denna regeringen och måste anses som den starkaste förklaringsmodellen till dess utformning.

4.3 Jämförande

Som tidigare nämnt skiljer sig den direkta efterkrigsperioden från perioden sent 70-tal och framåt när de kommer till hur regeringarna sett ut i Finland (Parlgov.org, 017). Regeringen Katainen I representerar hur regeringarna sett ut under den senare av de två perioderna medan regeringen Fagerholm II till viss del representerar perioden 1954-1970. De punkter som tagits upp som signifikanta för regeringen Katainen I kan även appliceras på en stor andel av de regeringar som bildats i Finland sedan 1945. Detta är egenskaper så som hur länge regeringen satt, vilka typer av partier som satt i regeringen samt hur ideologiskt bred den var. Dessa egenskaper är återkommande faktorer gällande ett stort antal regeringar sedan 1945 och därför är denna regering, jämfört med regeringen Fagerholm II, den som bäst representerar regeringsbildningen i Finland. Regeringen Fagerholm II fyller syftet att förklara perioden direkt efter andra världskriget då Finland präglades av utbredd politisk instabilitet och många kortlivade regeringar som följde av detta. Denna regering kan på ett annat sätt förklaras av hypotesen kring hur historiska aspekter påverkat det stora antalet överstora regeringar i Finland på grund av att den förekom drygt 50 år tidigare i närmare anknytning till andra världskriget. Det går inte att bevisa empiriskt att regeringen Fagerholm och dess yttre egenskaper påverkats av primärt andra världskriget så väl som andra händelser i landets historia. Det går däremot att argumentera för att regeringens breda parlamentariska underlag är till följd av en vilja att ha breda regeringar som på ett starkt sätt kunde styra landet. Regeringen Fagerholm var också präglad av de konstitutionella förutsättningarna som fanns vid dess skapande men vilka togs bort 1992 och därmed inte gällde under tiden då regeringen Katainen I var verksam (Nousiainen, 2000, s. 269). Argumentet rörande kritiska historiska skeenden kan appliceras även när det kommer till konstitutionen och dess påverkan på

processerna kring hur regeringen Katainen I bildades. De bestämmelser som sade att en majoritet av riksdagsledamöterna måste rösta för en ny statsministerkandidat samt att det i vissa fall krävdes en kvalificerad majoritet i parlamentet för att få igenom förslag har med allra största sannolikhet skapat en stark tradition om breda regeringar i Finland. Därmed menar jag att även om dessa konstitutionella förutsättningarna inte fanns år 2011 så präglades ändå regeringen Katainen I av dessa, precis som regeringen Fagerholm mer direkt påverkades av dem 55 år tidigare.

Avslutningsvis hade Socialdemokraternas roll i politiken en viss påverkan på hur de två regeringarna kom att utformas. Det nämns längre upp i texten att det relativt stora antal partier som satt med i dessa regeringar kan förklaras via den svaga socialdemokratin i Finland. Detta blir extra relevant när det politiska landskapet i Finland sätts i jämförelse med de andra nordiska länderna där Socialdemokraterna haft betydligt mer framträdande roll. En annan förklaring till de breda regeringarna i Finland är enligt Jaakko Nousiainen (2000, s. 298) att Centerpartiet i Finland varit ett av de stora partierna och givet dess ideologiska position kunnat fungera som en brygga mellan den ideologiska vänstern och den ideologiska högern.

4.4 Slutsats

Varför bildar Finland överstora regeringar?

Svaret på denna fråga är enormt komplex, Jaakko Nousiainen (2000, s. 298) skriver att en omfattande historisk och sociologisk studie av det finska samhället krävs för att kunna svara på varför och hur det finska politiska landskapet kommit att se ut som det gör. Jag tar min utgångspunkt i de tre hypoteserna som tidigare presenterats och konstaterar att alla tre på olika sätt och i olika utsträckning verkar kunna bidra till att förklara varför det bildas så många överstora regeringar i Finland. Mot bakgrund av de två regeringar som presenteras närmare under avsnittet empirisk analys så kan historiska skeenden tolkas som olika viktigt för de två fallen. Detta är beroende på att regeringen Fagerholm II var aktiv betydligt närmre både andra världskriget och den finska självständigheten och argumentet för dess påverkan på utformningen av regeringen är därmed starkare. Denna hypotes där utgångspunkten är Mitchels (2008, s. 220-221) egna teori om hur kritiska skeenden påverkar politiska utfall är den som är svårast att empiriskt bevisa. Tanken att en turbulent historia leder till en större

andel majoritetsregeringar i länder med proportionerligt valsysteem baseras på att länder som Tyskland och Italien har en stark tradition av just majoritetsregeringar. Länder som drabbades hårt av en rad händelser under första halvan av 1900-talet, precis som Finland. Som sagt blir det svårt att empiriskt bevisa att kritiska skeenden har inverkan på hur ett lands regeringar kommer att utformas men jag anser ändå att denna hypotes har viss förklaringskraft.

Den faktor som kom att visa sig har störst inverkan på varför det bildas så stor andel överstora regeringar i Finland var de konstitutionella förutsättningarna i landet. Dessa har skiftat väldigt mycket under perioden som undersöks men innebar att även en minoritet kunde fördröja en majoritets beslut. Just denna rättighet för minoriteter togs bort under 90-talet men det går att argumentera för att detta skapat normer samt traditioner vilka gjort att det blivit praxis i Finland att avstå från minoritetsregeringar. Denna hypotes var den som på förhand var lättast att härleda till en stor påverkan på regeringsbildningen i landet. Följderna av utformningen av den finska konstitutionen har blivit att det bildas bredare regeringar för att kunna få igenom så mycket av sin egen politik som möjligt. Materialet som använts till denna uppsats har till stor del behandlat policy och office incitament, i detta fallet väger policy incitamenten tyngre och kan bättre förklara varför regeringsbildaren väljer att inkludera ett brett spektra av partier. Även när det kommer till partiernas vilja att sitta med i regeringen väger policy incitamenten tyngre då de anser att den politiska vinningen blir större i regeringsställning än i opposition (Jungar, 2000, s. 102-103).

Om de konstitutionella förutsättningarna varit de som påverkat utformningen av regeringarna i Finland i störst utsträckning så har partiuppsättningen i landet något mindre påverkan. Jag konstruerade en hypotes där antagandet var att den svaga Socialdemokratin i Finland har bidragit till bildandet av de breda överstora regeringarna i landet. Denna hypotes kan tillskrivas viss förklaringskraft, det som var mer intressant var att Centerpartiet i Finland fyller en ännu viktigare roll till varför det bildas överstora regeringar i Finland. Nousiainen (2000, s, 298) nämner hur Centerpartiet fungerat som en ideologisk brygga mellan vänster och höger på den ideologiska skalan. De andra nordiska länderna har också centerpartier eller motsvarande men betydligt mindre och utan samma policy inverkan på det politiska klimatet. Tack vare Centerpartiets framskjutna roll i den finska politiken så har vänstern och högern kunnat bilda ideologiskt sammansatta regeringar trots att den haft en bred spännvidd. Därmed har fler partier kunnat ingå i en regering och sannolikheten till bildandet av överstora regeringar blir blivit större. En annan aspekt av Centerpartiets roll i finsk politik är den att de

suddat ut blockgränserna som är så signifikativt för framförallt svensk politik och det är därför inget konstigt för ett socialistiskt parti att samregera med ett konservativt parti. De tre hypoteser som presenterades i början av uppsatsen visade sig därmed till stora delar kunna förklara varför det bildas så många överstora regeringar i landet.

Förväntningarna innan arbetet med denna uppsats var att förklaringen till problemet skulle finnas bland hypoteserna. Den finska konstitutionen ansågs vara den faktor som skulle påverka utfallet i störst utsträckning samt vara det som kunde bevisas empiriskt på lättast sätt. Jag trodde att Finlands historia skulle ha betydande inverkan på landets regeringsbildning samt viljan att bilda breda regeringar. Detta har dock visat sig oerhört svårt att bevisa även om det argumenteras för att strukturer och normer som sprungit ur kritiska historiska skeenden påverkat utformningen av vissa finska regeringar, framförallt under den direkta efterkrigstiden. Därför är det svårt att varken falsifiera denna hypotes eller att tillskriva den någon typ av förklaringskraft. Här krävs vidare forskning där en djupare studie kring det finska samhället och hur det påverkats av landets historia företas.

En annan aspekt som är värd att forska vidare kring är presidentens roll i regeringsbildningen. Det har tidigare nämnts att senast en president aktivt försökt påverka utformningen av regeringen var 1987. En djupare empirisk analys av de finska presidenterna och deras agerande kring regeringsbildning i landet krävs för att på ett rättvisande sätt redovisa dess inverkan på området.

Avslutningsvis är resultatet av uppsatsen att Finlands konstitution och dess unika uppsättning av partier samt de olika partiernas individuella politiska styrka anledningen till de stora antalet överstora regeringar i landet. Detta behöver däremot inte vara hela förklaringen till utfallet, det krävs vidare forskning kring presidentens roll samt en djupare förståelse kring det finska samhället för att få en mer nyanserad bild av problemet.

5. Litteraturlista

Centerpartiets valprogram, 2015.

<http://www.keskusta.fi/Suomeksi/Eduskuntavaalit-2015/Riksdagsvalet>, Hämtad: 2017-11-20

De gröna, 2017. <https://www.greens.fi/artikkeli/2017/03/greens-finland>, Hämtad: 2017-11-20

Finlands ambassad i Stockholm, 2011.

<http://www.finland.se/public/default.aspx?contentid=223406&culture=sv-FI>, Hämtad:
2017-11-23

Finlex, 2017. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731#L5P61>, Hämtad:
2017-11-11

Jungar, Ann-Cathrine, (2000), *Surplus majority government*, Stockholm: Elanders Gotab

Kristdemokraterna, 2017. <http://www.kd.fi/ruotsi/>, Hämtad: 2017-11-20

Lanny W. Martin and Randolph T. Stevenson, (2000), *Government formation in parliamentary democracies*. Midwest Political Science Association

Lindberg, Johan. Uppslagsverket Finland, 2017.

<http://www.uppslagsverket.fi/sv/sok/view-103684-Regeringar>, Hämtad: 2017-11-14

Mattila, Mikko & Raunio, Tapio, 2002, *Government formation in the nordic countries: The electoral connection*. Nordic Political Science Association

Nousiainen, Jaakko (2000), *The consolidation of parliamentary governance*. Muller,

Wolfgang C. & Ström, Kaare, (2000), *Coalition governments in western europe*. Oxford: University press, s. 264-299

Parlgov, 2017. <http://www.parlgov.org/explore/DEU/cabinet/>, Hämtad: 2017-11-28

Parlgov, 2017. <http://www.parlgov.org/explore/DNK/cabinet/>, Hämtad: 2017-11-09

Parlgov, 2014. <http://www.parlgov.org/explore/SWE/cabinet/>, Hämtad: 2017-11-09

Parlgov, 2013. <http://www.parlgov.org/explore/NOR/cabinet/>, Hämtad: 2017-11-09

Parlgov, 2017. <http://www.parlgov.org/explore/FIN/cabinet/>, Hämtad: 2017-11-09

Regjeringen, 2013.

<https://www.regjeringen.no/en/the-government/previous-governments/governments/modern-times/governments-since-1945/id438715/>, Hämtad: 2017-11-08

Samilningspartiets partiprogram, 2017, <https://www.kokoomus.fi/sv/principprogram/>, Hämtad: 2017-11-20

Sannfinländarna, 2017. <https://www.perussuomalaiset.fi/kielisivu/pa-svenska/>, Hämtad: 2017-11-20

Socialdemokraterna, 2017.

<https://www.socialdemokraterna.se/vart-parti/om-partiet/var-historia/>, Hämtad: 2017-11-24

Statsministeriet, 2017. http://stm.dk/_p_12693.html, Hämtad: 2017-11-08

Ström, Kaare - Muller, Wolfgang C. & Bergman, Torbjörn, (2008), *Cabinets and coalition bargaining: The democratic life cycle in western Europe*. Oxford: University press

Svenska folkpartiets partiprogram, 2017.

http://www.sfp.fi/sites/default/files/Partiprogram_2016.pdf, Hämtad: 2017-11-20

Vänstern, 2017. <http://svenska.vasemmisto.fi/558-2/>, Hämtad: 2017-11-20

